

ERFGOEDAGENDA WATERSCHAPS VERKIEZINGEN 2015

WATERSCHAPPEN ZIJN EEUWENOUDE EN HEEL MODERN. HUN ERFGOED STAAT VOLOP IN DE BELANGSTELLING. DE KOMENDE DECENNIA STAAN WE OPNIEUW VOOR GROTE OPGAVEN, WANT WATERVEILIGHEID HEEFT ONZE VOORTDURENDE AANDACHT, AL EEUWEN LANG.

Daarvan getuigen duizenden waterwerken. De meerderheid functioneert nog, soms aangepast aan nieuwe omstandigheden. Samen vertellen ze het verhaal van onze voortdurende omgang met het water. Ze bepalen mede de identiteit van ons 'Nederlandschap'; we zijn er wereldberoemd mee geworden. We koesteren niet alleen dit erfgoed, we kunnen en mogen het ook gebruiken bij de waterveiligheidopgave. Erfgoed is geen last, het verbindt verleden, heden en toekomst en verdient derhalve aandacht in de grote opgaven van waterschappen.

Dit jaar zijn er waterschapsverkiezingen. Daar gaat de onderstaande erfgoed-agenda over. De opstellers roepen alle partijen die deelnemen aan de verkiezingen op om erfgoed mee te laten wegen in het beleid van het waterschap: krijg meer oog voor de kansen die deze bijzondere erfgoed-collectie biedt. Veel inwoners hebben belangstelling voor erfgoed, maar zullen watererfgoed in de regel niet direct koppelen aan het waterschap. Door grotere bekendheid aan het erfgoed te geven, wordt daarmee het

draagvlak vergroot voor het werk van de waterschappen. Daardoor zullen niet alleen meer mensen gaan stemmen, ook zal het waterbesef bij de Nederlander toenemen.

We geven graag de volgende vijf aanbevelingen mee:

Communiceer over uw prachtige collectie watererfgoed

Het belangrijke werk dat de waterschappen doen blijft voor velen abstract. Maar juist uw fantastische verleden kunt u gebruiken naar de inwoners van uw beheergebied.

Bijvoorbeeld:

- Promoot uw bezit op een prikkelende manier in de voorlichtingsbrochure die meegestuurd wordt met de jaarlijkse belastingaanslag. Een object dat in het afgelopen jaar is gerestaureerd, kan mooi vermeld worden in die brief! Laat u door meer bekend

zijn dan alleen de jaarlijkse envelop met belastingaanslag. Technische gegevens over besteding van geld is informatief, maar beklijft weinig.

- Stel uw waterwerken open. Het geeft ons Nederlanders een goed gevoel als we zien wat we in de loop der eeuwen allemaal hebben aangelegd.
- Veel waterschappen hebben hun erfgoed geïnventariseerd en dat via een publieksboek uitgegeven, zoals Amstel, Gooi en Vecht in het boek *Water van niveau*.

Wateropgaven zijn ook erfgoedopgaven

De wateropgave laat zijn sporen na in het landschap, van kleine poldergemalen tot grootschalige dijkverzwaringen. In feite zijn de waterschappen bezig met het ontwerpen en aanleggen van wat over enkele decennia als erfgoed wordt gezien! Een zorgvuldig ontwerp binnen de kaders van veiligheid en het karakter van het cultuurlandschap kan jaren mee. De hoeveelheid

overgeleverd erfgoed bewijst die stelling. Gebruik dat moois waar mogelijk bij nieuwe ontwerpen en de uitvoering van nieuwe projecten. Het voegt waarde toe aan het nieuwe. Bij opgaven rondom klimaatverandering speelt erfgoed een rol. ICOMOS meldde het al: *'Many water-related heritage sites are still in use, they epitomize the need to adapt, to find new functions and interpretations for heritage based on principles of flexibility, robustness and resilience. Awareness raising and capacity development are key to integrate water, heritage and planning'* (Statement of Amsterdam, 2013). Erfgoed als kapstok voor nieuw ontwerp is goed mogelijk, zo bewees het Belvedere-programma. Bijvoorbeeld in het project 'Cultuuroevers' uit 2011, waar vijf waterschappen de aanwezige cultuurhistorische kwaliteiten van een gebied als uitgangspunt namen bij het ontwerpen van natuurvriendelijke oevers.

Watererfgoed verbindt het hoofd met het hart!

Zoals uit een recent OESO-onderzoek blijkt, is het 'waterbesef' bij de gemiddelde Nederlander laag. Feitelijke informatie helpt bij communicatie over waterveiligheid, maar is niet genoeg. Psychologisch onderzoek toont aan dat wanneer het gevoel van mensen wordt aangesproken – het hart dus – het besef van de materie veel beter blijft hangen. Erfgoed kan hierin bij

uitstek als verbindend element een rol spelen. Belangrijke thema's speelden ook in het verleden en leidden tot de aanleg van waterwerken. Laat bij nieuwe projecten zien dat het werk van waterschappen in een traditie van constante aandacht voor waterveiligheid staat. Het draagvlak voor waterbeheer neemt toe! Het boek *Dijken in Nederland* dat recent verscheen laat zien welke verhalen onze dijken vertellen.

Vergroot bewonersbetrokkenheid, schakel ze in

Onbekend maakt onbemind. De voordelen van burgerparticipatie gelden ook voor waterschappen. Inwoners kunnen met goede suggesties komen voor uw ontwerp-opgaven. En als u een ideeënsessie organiseert, doe dat in een mooie historische omgeving. Direct mee-ontwerpen is niet altijd mogelijk, maar betrokkenheid kan eenvoudig beginnen. U kent uw eigen watererfgoed. Nodig mensen uit te zeggen wat zij ervan denken en wat zij als topstukken beschouwen. En waarom? Het oog van een buitenstaander kan verrassende inzichten opleveren. Benut sociale media, organiseer fotowedstrijden. Een bijeenkomst in het bijzijn van de dijkgraaf genereert veel aandacht en kweekt draagvlak. Waterschap Brabantse Delta, bijvoorbeeld, omarmde het publieksinitiatief 'Terpenplan Overdiepse polder'. Samen met de provincie Noord-Brabant uitgewerkt, is dit plan opgenomen in Ruimte voor de Rivier.

Educatieve en recreatieve kansen van uw erfgoed

Erfgoed kan ingepast worden in educatieve programma's. Werk samen met erfgoed- en onderwijsinstellingen. De jeugd heeft de toekomst en u heeft een rijk verleden. Wat is er mooier dan

kinderen het verleden te laten beleven? Zo worden ze ervan doordrongen dat ons land niet zó maar droog gehouden wordt! Stel uw erfgoed open, bijvoorbeeld op Open Monumentendag of voor schoolklassen, of door ontsluiting via Internet. Laat zien wat u 'in huis' heeft! Het waterschap Vechtstromen heeft het Schuivenhuisje uit 1887 aan het kanaal Almelo-Nordhorn gerestaureerd. Het heeft zijn functie verloren maar markeert een prachtig punt in het Dinkelpad, een wandelroute in Twente.

Colofon

De Erfgoedagenda Waterschapsverkiezingen 2015 is een initiatief van de Stichting WaterHeritage en wordt mede ondersteund door de volgende erfgoedinstanties:

- Kunsten '92. Vereniging voor Kunst, Cultuur & Erfgoed
- Erfgoedvereniging HeemSchut
- OPEN, Overleg Provinciale Erfgoedinstanties Nederland
- Nationaal Restauratiefonds
- Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond

Fotografie © Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

www.waterheritage.nl

